

بررسی عوامل موثر بر فرهنگ مالیاتی ازدیدگاه مودیان و کار شناسان مالیاتی اداره کل مالیات بر ارزش افزوده شهر تهران

محمد مسیحی

کارشناس ارشد حسابداری، دانشکده اقتصادی و دارایی mohammad_masihi53@yahoo.com

ابوالقاسم محمد نژاد عالی زمینی

کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران،

دانشکده مدیریت و اقتصاد a_424m@yahoo.com (مسئول مکاتبات)

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: در این تحقیق در راستای شناخت بررسی عوامل موثر بر فرهنگ مالیاتی ازدیدگاه مودیان و کار شناسان مالیاتی اداره کل مالیات بر ارزش افزوده شهر تهران، رویکردها و مدل‌های مختلف مطرح و بررسی شده و سپس ضمن بررسی نظرات پاسخگویان، از دیدگاههای ارائه شده از سوی آنها استفاده شده است.

روش پژوهش: به کار گرفته شده در این پژوهش از نظر هدف، کاربردی، از نظر نوع داده‌ها، کمی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. مدل معادلات ساختاری (SEM) روش برای تجزیه و تحلیل مدل مفهومی است که در این تحقیق تحلیل داده‌های با استفاده از نرم افزار LISREL 8. در دو بخش: تحلیل عاملی تاییدی (CFA) و مدل ساختاری انجام شد. در بخش اول، ویژگی‌های فنی از پرسشنامه با قابلیت اطمینان شاخص، همگرا بررسی و بخش دوم ضرایب ساختاری برای بررسی فرضیه ما مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها و نتیجه گیری: نتایج نشان می‌دهد که یکی از موانع برای تحقق مالیات بر درآمد مالیات بر فرهنگ است. براساس نتایج تحقیق حاضر احساس نگرش مثبت به شغل و تناسب محیط شغلی کارگزاران مالیاتی، ضمانت اجرایی و تکریم ارباب رجوع و حفظ و حراست از شان کار گزاران، ضمانت اجرایی و تکریم ارباب رجوع و حفظ و حراست از شان کار گزاران از جمله عوامل تاثیر گزار بر فرهنگ مالیاتی می‌باشند.

واژگان کلیدی: فرهنگ مالیاتی، دانش مالیاتی، رضایتمندی مودیان، رضایت شغلی ماموران مالیاتی، اراده دولتمردان، ضمانت‌های اجرایی و قانونمداری

مقدمه

یکی از مهمترین دغدغه‌های های پیش روی نظام مالیاتی، موضوع ارتقاء فرهنگ مالیاتی^۱ است. ایجاد و تغییر فرهنگ به زمان نیاز دارد و دستگاه مالیاتی کشور باید برای فرهنگ سازی و نهادینه کردن ارزش‌ها و باورهای مناسب مالیاتی برنامه ریزی کند. باید در جامعه این باور ایجاد شود که هر نسلی مکلف است در دوره حیات خود هزینه‌های اداره کشور را خود تأمین کند. منابع و ثروت هایی که به نسل‌های آینده نیز تعلق دارد، باید به مصرف سرمایه گذاری مولد برسد. برای ایجاد این فرهنگ باید زمینه فراهم شود تا مردم با اطمینان وارد عرصه فعالیت‌های اقتصادی شوند.

فرهنگ مالیاتی با کار تبلیغاتی صرف ایجاد نمی شود، بلکه باید برای رسیدن به این هدف مالیات دادن را در متن جامعه و نزد قشرهای گوناگون مردم تبدیل یک باور ملی نمود.

مالیات از منابع مهم درآمد دولت‌ها است. ثبات و تداوم وصول مالیات موجب ثبات در برنامه ریزی دولت برای ارائه خدمات مورد نیاز کشور در زمینه های گوناگون می‌شود. یکی از مهمترین راهکارهای پیشنهادی صاحب نظران اقتصادی، عدم استفاده از دلارهای ناپایدار نفتی برای تأمین مالی مخارج جاری دولت و چرخش به سوی منابع مالیاتی جهت اینگونه مخارج است، زیرا التهاب قیمت نفت و نوسانات آن و نرخ تورم بالا در دوره‌های مختلف، اقتصاد کشور را با مشکلات جدی در مسیر توسعه متوازن مواجه کرده است که می‌توان با تجهیز بودجه دولت به درآمدهای مالیاتی، نوعی حاشیه امن برای منابع دولت در مقابل کسری بودجه به وجود آورد. به عبارت دیگر، اقتصاد ما نیازمند کاهش وابستگی خود به منابع نفتی است. تلاش در جهت افزایش نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی^۲ طی سالهای اخیر شروع شده است که بررسی فرهنگ مالیاتی و نگرش جامعه به مفهوم مالیات

یکی از عوامل موثر در جهت تحقق اهداف نظام مالیاتی می‌باشد. این در حالی است که با مطالعه در متون اسلامی از جمله فرمان مولا علی (ع) در باب مالیات و مذاقه در اصول حاکم بر مالیات در کتاب ثروت ملل ادام اسمیت^۳ (اصل عدالت^۴، اصل اطمینان، اصل سهولت^۵ و اصل صرفه‌جویی^۶) می‌توان پی برد که مالیات قبل از اینکه یک متغیر کمی صرفاً اقتصادی باشد. یک متغیر کیفی و دارای ابعاد اجتماعی و سیاسی است که در بعد سیاسی از آن بعنوان یکی از نمادهای مهم تحقق دموکراسی در هر کشور نام می‌برند و از بعد اجتماعی به گونه ای موثر با باورها و نظام ارزشی هر جامعه مرتبط می‌باشد. اما در ایران یکی از مشکلات اساسی مالیات ستانی، ذهنیت نه چندان مطلوب مردم نسبت به مقوله مالیات می‌باشد. مالیات دهندگان به مأموران مالیاتی به عنوان افرادی نگاه می‌کنند که از سوی دولت مأمور شده‌اند تا سرمایه‌ایشان را از آنان بگیرند. به یقین این نگاه منفی سابقه تاریخی دارد. هر چند این نگاه منفی ممکن است بر زبان جاری نشود، اما حافظه تاریخی جامعه این نگاه منفی را استمرار بخشیده است، به گونه‌ای که فرار مالیاتی و اجتناب از پرداخت مالیات، یک هنجار اجتماعی تلقی می‌شود. شناخت عوامل موثر بر فرهنگ مالیاتی و بررسی تاثیر دانش مالیاتی، رضایتمندی مودیان^۷ رضایت شغلی مأموران مالیاتی^۸، اراده دولتمردان، اجرای قانونی قوی بر فرهنگ مالیاتی جزء اهداف تحقیق حاضر می‌باشد.

تأمین مالی هزینه‌های دولت از طریق درآمدهای مالیاتی، یکی از موضوعاتی است که سالهای اخیر در کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران مورد توجه دولتمردان قرار گرفته است. به گونه ای که میزان توسعه یافتگی نظام مالیاتی هر کشور از جمله نمادهای اصلی توسعه یافتگی همه جانبه و متوازن آن کشور تلقی می‌گردد. نقش کلیدی فرهنگ تنها منحصر به اجرای قوانین مالیاتی نیست. در کلیه جوامع

انجام شده در سال‌های اخیر حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد هزینه‌های کشورهای کشور از طریق درآمدهای مالیاتی تامین می‌شود. و نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی در بهترین سالها ۸ درصد بوده است که سهمی بسیار اندک و ریشه در ساختار اقتصادی و نظام مالیاتی کشور دارد به گونه ای که موجب گردیده که فرار و اجتناب از پرداخت مالیات یک هنجار اجتماعی باشد.

اکنون مسئله اساسی پژوهش این است که عوامل موثر بر فرهنگ مالیاتی کدامند و منشاء این ناهنجاری فرهنگی چیست؟ فرهنگ مالیاتی عبارتند است از نظام مالیاتی مرکب از قانون، روش‌های عملیاتی، مودیان مالیاتی و دستگاه مالیاتی به نمایندگی از حاکمیت که زنجیره ثبت نام توسط مالیات پردازان تا وصول مالیات توسط دستگاه مالیاتی را شامل می‌شود. در چارچوب نظام مالیاتی ابزارهای موجود در سیستم مالیاتی چون روش‌های پرداخت مالیات، بهنگام کردن قوانین مالیاتی و مدرن کردن شرح وظایف و نمودار سازمانی، دستگاه مالیاتی را به عنوان عناصر مادی فرهنگ مالیاتی باید در نظر گرفت. از سوی دیگر هنجارهای حاکم بر ذهنیت گروه‌های اجتماعی نسبت به پرداخت مالیات و موارد مصرف آن، همچنین احساس عدم تبعیض بین مودیان مالیاتی نسبت به مسائل مالیاتی، رویکرد دولت به تاثیر مالیات در بودجه کشور، جملگی عناصر معنوی فرهنگ مالیاتی را تشکیل می‌دهند.

چارچوب نظری

فرهنگ مالیاتی عبارت است از بررسی جریان فرهیختگی در عناصر مادی و معنوی پرداخت مالیات از سوی شهروندان و دریافت آن از سوی دولت و هزینه کرد آن (ثاقب فرد، ۱۶: ۱۳۸۰). به عبارتی دیگر، مجموعه ای از نگرش و بینش، آرمانها، ارزشهای اجتماعی، قوانین جاری و میزان آگاهی مردم از مالیات، فرهنگ مالیاتی را می‌سازد (جلال آبادی و عزیز خانی،

دموکراتیک، میزان رشد و آگاهی نسبت به قوانین و پیامدهای آن موجب هر چه بارورتر شدن نظام‌ها می‌گردد. بدین منظور، سیاست‌گذاران این نوع جوامع اعتقاد به ارتباط مستقیم بین فرهنگ و قانون دارند. اگرچه برای رشد فرهنگی در تمام جوامع نمی‌توان معیار ثابتی را پیش‌بینی نمود(چرا که عوامل زیادی در تاثیر فرهنگی هر جامعه به طور جداگانه وجود دارد) بلکه چیزی که در تمام جوامع مشترک است، واکنش و تاثیرپذیری قوانین از فرهنگ مربوط به هر جامعه می‌باشد.

هر چند روح حاکم بر قوانین نمی‌تواند جدای از تفکر مردم درباره قانون باشد و معمولاً در ایجاد قوانین، از عرف و عادات و رسوم نیز بهره گرفته می‌شود. اما باید در نظر داشت در برخورد با پدیده‌های مهم، هماهنگ ساختن نگرش^۹ مردم از این واژه مشخص، نیازمند برنامه‌ریزی و آینده نگری است. این انسان‌ها هستند که جوامع بشری را به حرکت در می‌آورند و اگر در جامعه‌ای، انسان‌های لایق و شایسته و فهیم وجود داشته باشند، و انگیزه واحدی را رشد و نمو دهند، توسعه همه جانبه آن جامعه بسیار سریع و در جهت انگیزه‌های مشترک آنان خواهد بود. ایجاد وحدت فکری تابع شرایط خاص اجتماعی، سیاسی است و گاه نیازمند تبلیغات و اقدامات عمگرایانه و القاء یک فرهنگ در میان مردم و مستلزم آموزش به سطوح پایین و افراد در حال رشد خواهد بود.

در کلیه جوامع بشری، به منظور تأمین مخارج عمومی دولت و توسعه اقتصادی، اجتماعی و اداره امورکشورها منطبق بر قوانین و مقررات موضوعه مبتنی بر اصل توانایی پرداخت بر سه پایه درآمد، ثروت و مصرف وجوهی از اشخاص به عنوان مالیات اخذ و به خزانه دولت واریز می‌شود. در حالی که در اکثر کشورهای دنیا تا حدود ۹۰ درصد از منابع بودجه از طریق مالیات تامین می‌شود. علیرغم همه‌ی اقدامات

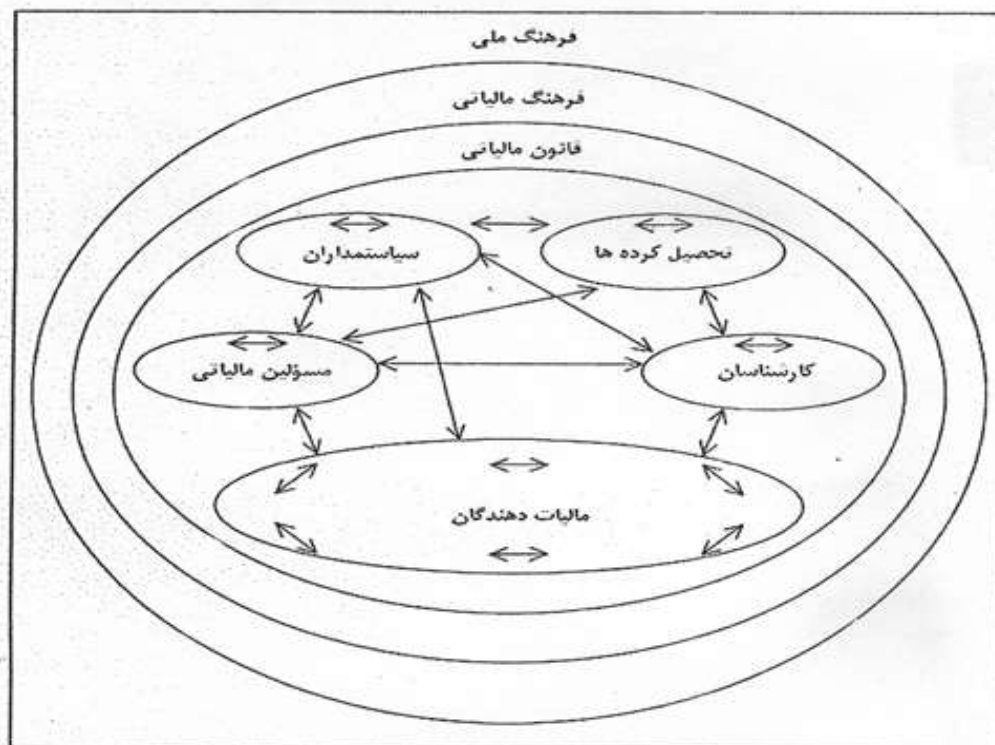
بین مودی و کارکنان نظام مالیاتی می‌شود. ارزش‌ها و تمایلات مردم یک جامعه یا یک سازمان، چه منفی و چه مثبت، نسبت به سیستم مالیاتی بخشی از فرهنگ مالیاتی را تشکیل می‌دهد. برای نمونه برخی ممکن است اعتقاد داشته باشند که پرداخت مالیات مسئولیتی است که باید با میل و رضایت بپذیرند، در حالی که برخی دیگر چنین باور داشته باشند که فریب دادن سیستم مالیاتی اهمیتی ندارد که این باورها، اوضاع و شرایط مختلفی را در یک سیستم مالیاتی ایجاد می‌کند. باورها و گرایش‌های مثبت نسبت به نظام مالیاتی می‌تواند نتایج مثبتی را برای آن نظام به وجود آورد. ما می‌توانیم ایده‌ها و باورهای مودیان مالیاتی را اخلاق مالیاتی بنامیم. اخلاق مالیاتی انگیزه ذاتی افراد برای پرداخت مالیات است. اعتماد، واژه دیگری است که به فرهنگ مالیاتی مرتبط می‌شود. اعتماد نتیجه درک و احساس انصاف و عدالت است، به عنوان مثال مودیان اعتماد بیشتری به سیستم‌های مالیاتی خواهند داشت که با آن‌ها با انصاف و عدالت رفتار کنند و برخوردی همراه با احترام با آن‌ها داشته باشند. علاوه بر این، اعتماد ممکن است باعث ایجاد انتظاراتی گردد. اگر مودیان انتظار داشته باشند که مالیات‌های آن‌ها باعث ارائه خدمات بیشتر و مطلوب‌تر گردد، به دولت و سیستم مالیاتی اعتماد بیشتری خواهند داشت و اعتماد بیشتر به دولت و سازمان‌های مالیاتی منجر به تمایل بیشتر برای مشارکت در پرداخت مالیات خواهد شد. از نظر کارکنان نظام مالیاتی مقوله فرهنگ همچون قدرت است. آن‌ها چگونه باید از قدرت و اختیار خود برای ایجاد ارتباط با مودیان استفاده کنند؟ آیا آن‌ها باید به مودیان اجازه دهند تا خود برای پرداخت مالیات تصمیم بگیرند؟ یا خود باید برای وصول مالیات از مودیان اقدام نمایند؟ آیا اگر کارکنان نظام مالیاتی احساس کنند قدرت بیشتری نسبت به مودیان دارند، این بدین معناست که آن‌ها بر مودیان تسلط دارند؟ به

فرهنگ مالیاتی نقش مهمی را در سیستم مالیاتی ایفا می‌کند. هر چند که این عبارت رابطه نزدیکی با دیگر واژه‌های مالیاتی از جمله فرار مالیاتی، توافق مالیاتی و اخلاق مالیاتی دارد. فرهنگ به معنای شیوه زندگی مردم از جمله عقاید، باورها، ارزش‌ها و رفتارهای آنان در جامعه است. بنابراین تمام وقایعی که ناشی از رابطه بین مودیان و سیستم مالیاتی می‌شود، فرهنگ مالیاتی را تشکیل می‌دهد که می‌تواند به صورت نمادها، علائم و سیاست‌های مالیاتی که نظام مالیاتی را تشکیل می‌دهد مشاهده شود. فرهنگ مالیاتی عامل مهمی است برای موفقیت نظام مالیاتی و جهت‌گیری‌های سازمانی، چرا که بر مردم و گروه‌هایی که با این نظام در ارتباطند، اثر مستقیم می‌گذارد. اگر چه ضروریست به منظور سرمایه‌گذاری برای ارائه رفاه و خدمات بیشتر به مردم درآمدهای مالیاتی افزایش یابد، اما اکثر دولت‌ها در بسیاری از کشورها با مشکل کمبود درآمدهای مالیاتی به خصوص مالیات بر درآمد مواجه هستند. حال این گونه فرض می‌شود که فرهنگ مالیاتی تاثیر مستقیمی بر کل درآمدهای مالیاتی دارد، چرا که مودیان را درگیر نظام مالیاتی می‌کند. مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی منابع مالی مهمی برای بسیاری از دولت‌ها مخصوصاً در کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود. اولین تصور از فرهنگ مالیاتی می‌تواند آن چیزی باشد که مردم در خصوص مالیات فکر می‌کنند. «فرهنگ مالیاتی» می‌تواند به عنوان «آگاهی مالیاتی» در بین مودیان و سیستم‌های مالیاتی نیز فرض شود. یکی از مفاهیم فرهنگ مالیاتی به عنوان «آگاهی مالیاتی»، مربوط می‌شود به احساس مودیان نسبت به سیستم مالیاتی با طرح این سوال که: چرا مردم باید مالیات پرداخت کنند؟ از نظر سازمان‌های مالیاتی نیز «آگاهی مالیاتی» گرایش‌ها و انگیزه‌های اعضای شاغل در یک سازمان مالیاتی در یک ساختار سازماندهی شده مالیاتی است که در کل شامل رابطه

نرر^۱ اعتقاد دارد که موضوع فرهنگ مالیاتی رشته‌های اقتصاد، جامعه‌شناسی و تاریخ را در بر می‌گیرد. بنابراین واژه فرهنگ مالیاتی به ندرت در ادبیات اقتصاد یافت می‌شود. اخیراً توجه به فرهنگ مالیاتی افزایش یافته است؛ زیرا اقدامات اصلاحی ضروری برای نظامهای مالیاتی اقتصادهای انتقالی تا اندازه‌ای به دلیل عدم تطابق فرهنگ مالیاتی آنها منجر به شکست شده است. فرهنگ مالیاتی خاص یک کشور را می‌توان به عنوان تمامی مؤسسات رسمی و غیررسمی مرتبط با سیستم مالیاتی ملی و عملکرد آن، شامل وابستگی‌ها و روابط ایجاد شده توسط تعاملات مستمر، در نظر گرفت. شکل زیر بازیگران فرهنگ ملی و عوامل موثر بر فرهنگ مالیاتی آن را نشان می‌دهد (نرر، ۲۰۰۱)

طور کلی ارتباط بین مودیان و کارکنان نظام مالیاتی همچون یک فعل و انفعال است. رفتار مودیان می‌تواند بر وضعیت و اعمال کارکنان نظام مالیاتی اثرگذار باشد. از طرف دیگر رفتار آنها نیز بر اعمال و رفتار مودیان موثر است. هرچه کارکنان نظام مالیاتی با انصاف و عدالت بیشتری رفتار کنند، اعتماد بیشتری نسبت به نظام مالیاتی جلب خواهد شد. در خاتمه می‌توان چنین گفت که فرهنگ مالیاتی تمام الگوهای رفتاری که مودیان و کارکنان نظام مالیاتی در برابر یک سیستم مالیاتی از خود نشان می‌دهند، را در بر می‌گیرد. نهایتاً درک «فرهنگ مالیاتی» به ارزش‌ها، انتظارات و رفتارهایی که مودیان با نظام مالیاتی خواهند داشت بر می‌گردد و ریشه در ذهن و آگاهی مودیان دارد که بر رفتارهای آنها در برابر سیستم مالیاتی اثر می‌گذارد.

شکل ۱: فرهنگ مالیاتی

Source: Birger Nerré, (2001)

متغیرهای تاثیر گذار بر فرهنگ مالیاتی

بسیاری از عوامل مختلف همچون ضعف سیاستهای مالیاتی، کم توجهی به منابع انسانی کارآمد، فرهنگ ملی، دانش مالیاتی مودیان و کارگزاران مالیاتی، ضمانت اجرایی قانون؛ قانمداری و... فرهنگ مالیاتی کشور را تحت تاثیر قرار می دهند و فرهنگ ضعیف یا قوی مالیاتی را ایجاد می نمایند. در زیر به اختصار به مهمترین این متغیرها خواهیم پرداخت:

عزم واراده دولتمردان^{۱۱}

بحث "فرهنگ مالیاتی" موضوعی نیست که تنها دولت اراده کرده و به صورت دستوری به مجموعه زبردست ابلاغ نموده آن را نهادینه کند. فرهنگ مالیاتی نیاز به یک باور و اعتقاد قلبی و یک عزم جدی در بین فعالان اقتصادی و مسئولین حکومتی دارد و نمی توان تنها با چند جلسه همایش و کنفرانس و به گفته های سخنرانان اکتفا نمود. زمانی که خود مسئولین دولتی ملزم به پرداخت مالیات شوند با انحاء مختلف از دادن مالیات خودداری کنند و طفره بروند اتفاقی که در مورد مالیات بر ارزش افزوده افتاد مویید این واقعیت تلخ است که مسئولین دولتی که می بایست خود سردمدار زمینه سازی فرهنگ مالیاتی باشند در این زمینه تعلل می کنند (عدم پرداخت مالیات ارزش افزوده توسط کار فرمایان دولتی به پیمانکاران) (طاهری، جعفر، ص ۱).

به نظر محقق تلاشهای بسیار سازمان امور مالیاتی کشور در چند ساله اخیر تنها یک وجه قضیه بوده و وجه دیگر آن خواست و اراده مسئولان و دولت مردان است تا از طریق رسانه های ارتباط جمعی و فعالان عرصه فرهنگ و هنر در شکل گیری فرهنگ مالیاتی تلاش نمایند. وجهی که اگر همچون گذشته نادیده گرفته شود فعالیت سازمان را ابتر و ناقص می نماید و بر همه مسئولان و دولتمردان و رسانه های جمعی لازم است که با حضور جدی تر نقش خود را پررنگ تر

نمایند. و این به ضرورتی غیر قابل انکار مبدل گردیده و برای ساختن ایرانی آرمانی باید همه با هم تلاش نمائیم.

ضمانت اجرایی قانون^{۱۲}

ضمانت در لغت به زمین گیری و اجراء به راندن معنا شده است (لغتنامه دهخدا، ص ۶۴ و ۱۰۳۶) و در اصطلاح حقوقی ضمانت اجرا حمایت مراجع رسمی در اعمال قانون و عرف می باشد (جعفری لنگرودی، ۲۴۲۰) به طوری که برای اطمینان از اجرای هر قاعده حقوقی تدابیری نیاز است که بر اساس آنها عکس العمل متناسبی در مورد تخلف از اجرای قواعد مزبور از سوی جامعه در نظر گرفته می شود که همین امر پشتوانه اجرای مقررات حقوقی می باشد

ضمانت های اجرایی برای انجام تکالیف مالیاتی است، اگر کسی تکالیف قانونی اش را انجام ندهد از لحاظ قانونی با چه مشکلاتی مواجه می شود؟ لذا در هر موردی که برای مؤدی، تکالیفی وضع شده، تنبیهات و جریمه هایی هم برای عدم تمکین پیش بینی می شود. تقویت ضمانت های اجرایی امری لازم در جهت تقویت توان مالیات ستانی دولت است، اما پراکندگی و تعدد جریمه ها و مجازات های ذکر شده در قوانین مالیاتی، باعث نوعی ابهام و بی نظمی در دامنه ضمانت های اجرایی شده است. بدون تقویت ضمانت های اجرایی، اجرای طرح جامع مالیاتی به طور خاص و نظام مند نمودن سیستم مالیات ستانی به طور عام میسر نخواهد بود.

در قانون موجود به مباحثی چون تناسب جرم و مجازات، تمیز قائل شدن میان تخلف و جرم و در نظر گرفتن تفاوت میان جرم فردی و جرم سازمان یافته پرداخته نشده است.

قانونمندی^{۱۳}

اشخاصی قانون گریز از وی انتظاراتی داشته باشند که تن دادن به آن‌ها به منزله زیر پا نهادن قوانین و نیز منافع عمومی باشد. لازم است شخصی که در جایگاه مامور مالیاتی قرار می‌گیرد، از همان ابتدای کار، با این گونه انتظارات نابجا و امتیازطلبی‌های خلاف قانون و مصالح عمومی مردم مبارزه کند و در دادن امتیازها به افراد، قانون را ملاک و معیار قرار دهد، ולא غیر.

مروری به تاریخچه تحقیق

در چند دهه اخیر به فرهنگ مالیاتی توجه ویژه‌ای شده است. علت افزایش توجه به فرهنگ مالیاتی در سالهای اخیر را می‌توان وجود نارسایی در نظام مالیاتی کشورها دانست. این نارسایی‌ها را می‌توان در سه گروه مشکلات فرهنگی، مشکلات قوانین مالیاتی و مشکلات اجرایی طبقه بندی کرد (راداو وادیم، ۲۰۰۱). فرهنگ مالیاتی خاص یک کشور را می‌توان به عنوان تمامی موسسات رسمی و غیررسمی مرتبط با سیستم مالیاتی و عملکرد آن شامل وابستگی‌ها و روابط ایجاد شده توسط تعاملات مداوم در نظر گرفت که از گروهها و عواملی مانند مسئولین مالیاتی، مالیات دهنده گان، سیاست گذاران، کارشناسان، مالیاتی و دانشگاهیان تشکیل شده (بیرگر نر، ۲۰۰۱). همواره تعامل بین گروههای مختلف بازیکنان و بین اعضای یک گروه در متغیرهای تشکیل دهنده فرهنگ مالیاتی اتفاق می‌افتد. با تعامل مداوم، روابط و همبستگی‌های اجتماعی در بلندمدت شکل می‌گیرند که این خود بخش اعظم فرهنگ مالیاتی کشور را شکل می‌دهد. سه گروه از اقتصاددانان که در مورد فرهنگ -مالیاتی مطالعه نموده اند؛ می‌توان متمایز کرد: (۱) اقتصاددانان کلاسیک؛ (۲) اقتصاددانان گذار؛ (۳) و اقتصاددانان عصر جدید که هریک از این اقتصاددانان در زمینه تعریف و بکاربردن واژه فرهنگ مالیاتی دیدگاه‌های مختلفی را مطرح کردند. شومپتر که از اقتصاددانان کلاسیک است معتقد بود که باید فرهنگ

ضرورت قانون مداری از آغازین روزهای حیات بشر، همواره مورد توجه بوده است. در طول تاریخ، افرادی به منظور ایجاد نظم در جامعه و یا اهداف دیگر اقدام به وضع قانون و حاکمیت بخشیدن به آن کرده اند.

قانون پیوند دهنده لایه‌های گوناگون جامعه است، از این رو، نقش و جایگاه مهمی در جامعه دارد. کارکرد اصلی قانون تنظیم رفتار اعضای یک جامعه است که به طور طبیعی، دچار تعارضند. نقش قانون صحیح و مبتنی بر اصول انسانی، تعیین حد و مرزها، از بین بردن زمینه‌های اختلاف، دفع تجاوز متجاوزان، داوری میان انسان ها، نشان دادن راه تعالی و کمال، ایجاد نظم، برقراری عدالت و فراهم نمودن زمینه‌های تکامل انسان است. (نوری، محمد موسی، ۱۳۹۰ ص ۱۵)

در برپاداشتن حق و اجرای قانون رعایت انصاف یک امر بسیار ضروری است که بدون آن حق به ذی حق نخواهد رسید و قانون الهی آن گونه که لازم است، اجرا نخواهد شد.

اصولاً شأن دین و دین داری برپایی حق و قانون در جامعه، و هدف از فرستادن کتاب‌های آسمانی در جامعه بشری رفع ستم ناشی از اختلاف و رسیدن هر صاحب حقی به حق خویش است. (دلشاد تهرانی، مصطفی، دفتر سوم، ۱۳۷۳، ص ۶۰۷) "كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ." (بقره: ۲۱۳) در روایات نیز عمل به حق مورد تأکید قرار گرفته و بدان سفارش شده است، امیرمؤمنان علی علیه السلام نجات و رستگاری را در عمل به حق دانسته اند: "مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ نَجَا وَافْلَحَ" (همان منبع ص ۶۰۷) محقق معتقد است وقتی کسی در جایگاه مامور مالیاتی قرار می‌گیرد، اگرچه خود درست کار باشد و اهل سوء استفاده نباشد، اما خواه و ناخواه ممکن است

در مطالعه قربانی (۱۳۸۷)، بررسی و تعیین راهکار ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی در شهرک‌ها تولیدی شهرستان تبریز بررسی. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که نظام اطلاعاتی مناسب، مدیریت صحیح منابع انسانی، فرآیند وصول مالیات، قوانین و رفتار مناسب دولت بر ارتقاء فرهنگ مالیاتی تاثیر می‌گذارد.

روش شناسی تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی، از نظر نوع داده‌ها، کمی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. کارکنان و مودیان اداره کل مالیات بر ارزش افزوده شهر تهران جامعه آماری تحقیق بوده است به دلیل اینکه فعالان اقتصادی که سطح فعالیت ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰ ریال جزء مشمولین نظام مالیات بر ارزش افزوده شناخته می‌شوند لذا جامعه نامحدود فرض شده و از فرمول کوکران اندازه جامعه نمونه ۳۸۴ نفر تعیین گردید

$$n = \frac{Z^2 pq}{\epsilon^2}$$

$$n = \frac{1.96^2 \times .50 \times .50}{0.05 \times 0.05} = 384$$

در این تحقیق فرهنگ مالیات «متغیر وابسته» رضایت مودیان، رضایت کارکنان، دانش مالیاتی جامعه، و نظر دولتمردان «متغیر مستقل» می‌باشند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه بوده بطوری که از مخاطبین خواسته شد تا تاثیر مولفه‌های فرهنگ مالیاتی مشخص نمایند سپس اندازه وضع موجود را نیز تعیین نمایند

روش تجزیه و تحلیل داده‌های آماری

محقق در گام نخست مدل‌های اندازه‌گیری برای هر متغیر مکنون (فرهنگ مالیات متغیر، رضایت مودیان، رضایت کارکنان، دانش مالیاتی جامعه، و دولتمردان) مشخص نمود. مدل اندازه‌گیری نشان دهنده بارهای

مالیاتی را فقط برای درجه‌ای از پیشرفت ه بودن نظام مالیاتی به کار برد. منظور شومپیتر از فرهنگ مالیاتی بر روی وضع کننده ه ا و ایجادکننده‌های سیستم مالیاتی یعنی اقتصاددانان و سیاستمداران مالیاتی متمرکز است. (شامپتر ژوز ۱۹۵۰). اسپیتالر نیز بیان می‌کند که فرهنگ مالیاتی تحت تاثیر مسائل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تاریخی جغرافیایی، روانشناسی و تفاوت ه ای عمومی و متداول دیگری در هر کشور و جامعه ای قرار می‌گیرد (اسپیتالر ۱۹۹۷) آلفنس پوشچ براین عقیده است که فرهنگ مالیاتی مبین و تجلی ی از خلاقیت و خصوصیات درونی افراد است که قوانین مالیاتی را که قوانین مالیاتی را وضع و نظام مالیاتی را طراحی می‌کند (پاوش، آلونز ۲۰۰۱)

در مطالعه قبله وی (۱۳۸۶) تحت عنوان «فرهنگ مالیاتی و بررسی آن در جامعه پزشکان شمال تهران و ارائه مدل رفتاری» به هدف شناخت عوامل موثر بر فرهنگ مالیاتی، شناخت موانع ارتقاء فرهنگ مالیاتی در جامعه پزشکان شمال تهران پرداخت. بین فرهنگ مالیاتی و سطح تخصص پزشکان تفاوت معنی داری وجود ندارد.

تحقیق بهاری (۱۳۸۵) به بررسی تاثیر وسایل ارتباط جمعی در گرایش مودیان به پرداخت مالیات در استان گیلان می‌پردازد نتایج نظر سنجی از ۴۰۰ نفر مودیان نشان می‌دهد که وسایل ارتباط جمعی بر شناخت و میزان آگاهی مودیان و ترغیب مودیان مالیاتی به پرداخت مالیات تاثیر می‌گذارد.

شیدایی (۱۳۸۶) به بررسی راهکارهای ارتقاء فرهنگ مالیاتی با تاکید بر بخش مشاغل پرداخت نتایج نظر سنجی از ۱۹۵ نفر از مودیان اداره کل غرب تهران نشان می‌دهد که بین احساس ضرورت پرداخت مالیات، قوانین مالیاتی، نحوه مصرف مالیات ها، ماموران مالیاتی، و فرهنگ مالیاتی رابطه وجود دارد.

نوف نشان می‌دهد که توزیع داده‌ها در جامعه مورد بررسی یکنواخت بوده لذا آزمون‌های پارامتریک برای محک زدن فرضیه‌ها مناسب می‌باشند.

با توجه شکل شماره ۱ معادله ساختاری متغیر مکنون (فرهنگ مالیاتی، قانون مداری، دانش مالیاتی، ضمانت اجرایی، رضایت مودیان، رضایت کارگزاران مالیاتی و عزم و اراده دولتمردان) تبیین می‌گردد. معادله ساختاری متغیر مکنون مقادیر برآورد اثر در معادلات ساختاری، نقش ضریب همبستگی جزئی (B) را بر عهده دارند. معادله ساختاری متغیر مکنون نیز به صورت کلی به شرح زیر است:

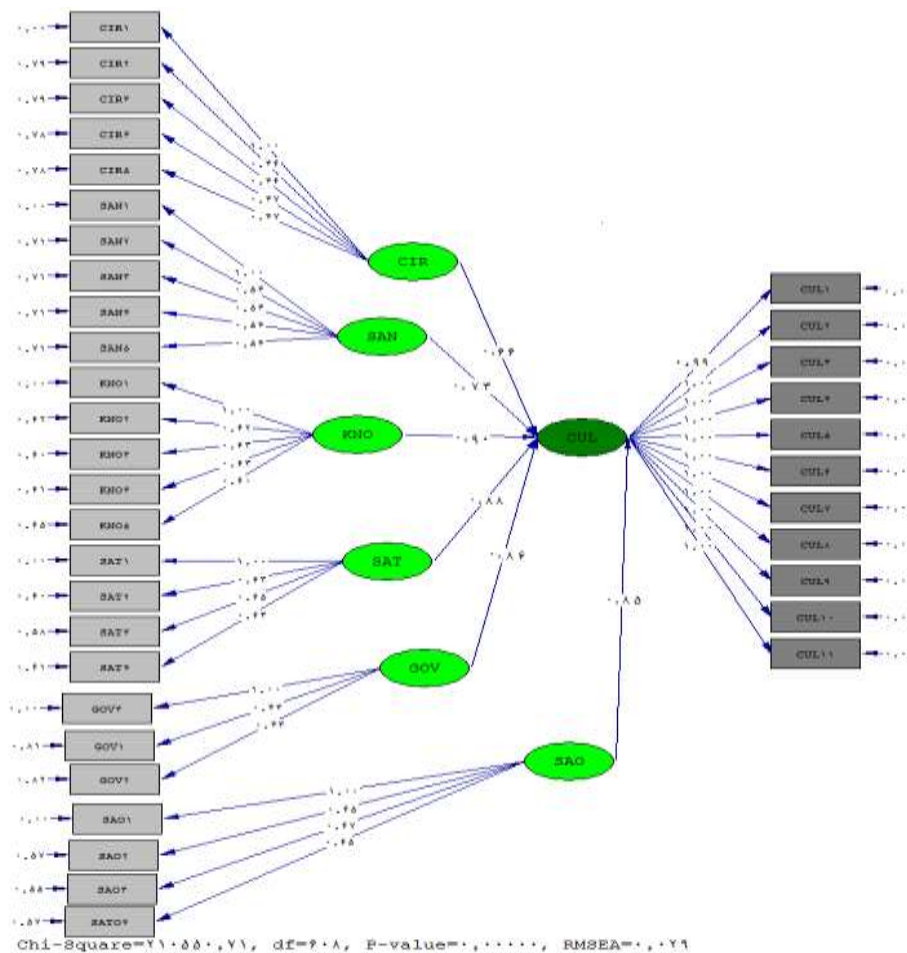
$$y = \lambda x + e$$

عواملی متغیرهای مشاهده شده برای هر متغیر مکنون است. سپس برای آزمون فرضیه‌ها از تحلیل مسیر استفاده نموده است که تحلیل مسیر ارتباط بین متغیرهای مکنون ۱۴ تحقیق نشان می‌دهد. تحلیل مسیر تحقیق با کاربرد نرم افزار لیزرل (LISRE) نسخه ۸.۵ انجام شد.

تحلیل داده‌ها

بررسی نرمال بودن داده‌ها

برای پاسخ به این سوال که آیا توزیع داده‌ها در جامعه نمونه نرمال است یاخیر؟ از آزمون کولموگورف-اسمیرنوف (Kolmogorov-Smirnov) استفاده شده است نتیجه از آزمون کولموگورف-اسمیر

شکل شماره ۱: برآورد اثر

که در این معادله: این معادله نشان می‌دهد که رعایت حقوق متغیر مستقل x: (رعایت حقوق شهروندی)، متغیر وابسته y: (فرهنگ مالیاتی) ضریب مسیر مقدار e: خطا(واریانس تبیین نشده) به عنوان مثال معادله‌ی ساختاری رعایت حقوق شهروندی و فرهنگ مالیاتی عبارت است از:

$$y = 0.99x + e$$

جدول شماره ۲:

مسیر	برآورد اثر	آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
رعایت حقوق شهروندی	۰.۹۹	۳۱	تایید اثر	۶۰	۴۰
تسلیم اظهارنامه مالیاتی براساس درآمد و هزینه واقعی	۱	۲۹	تایید اثر	۳۰	۷۰
گزارش فعالیت اقتصادی پنهان سایرین یک وظیفه ملی	۱	۳۰	تایید اثر	۱۰	۹۰
اعلام شروع فعالیت اقتصادی یک وظیفه ملی	۱	۲۷	تایید اثر	۵۰	۵۰
پذیرش فاکتور صوری زیان منافع ملی	۱	۲۹	تایید اثر	۴۰	۶۰
حساب سازی و پنهان کاری مغایر ارزش‌های دینی و ملی	۱	۳۰	تایید اثر	۲۰	۸۰
پرداخت مالیات ضامن رفاه و آسایش عمومی	۱	۲۹	تایید اثر	۱۰	۹۰
پرداختن مالیات ضامن امنیت	۱	۳۱	تایید اثر	۱۰	۹۰
پرداختن مالیات ضامن عدالت	۱	۲۹	تایید اثر	۱۰	۹۰
نپرداختن مالیات ضایع کردن حقوق شهروندی	۱	۲۹	تایید اثر	۱۰	۹۰
نپرداختن مالیات انباشت سرمایه در اختیار خاص	۱	۲۹	تایید اثر	۱۰	۹۰
نمره میانگین					۷۶

جدول شماره ۳:

مسیر	برآورد اثر	آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
رعایت قوانین	۱	۲۸	تایید اثر	۷۵	۲۵
رعایت قوانین رعایت اخلاق و ارزش	۵۴	۳۱	تایید اثر	۲۵	۷۵
رعایت قوانین بدون تبعیض	۵۴	۳۰	تایید اثر	۵۵	۴۵
اجرای صحیح قوانین توسط ماموران مالیاتی	۵۴	۲۹	تایید اثر	۸۵	۱۵
رعایت قانون رعایت عدالت	۵۴	۲۲	تایید اثر	۶۵	۳۵
میانگین قانون مداری					۳۹

همانگونه که در جدول شماره (۳) ملاحظه می‌شود میانگین نمره قانون مداری در شهر تهران از ۱۰۰ نمره ۶۱ را کسب نموده است.

جدول شماره ۴:

مسیر	برآورد اثر	آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
آشنایی با قوانین...	۱	۹۹	تایید اثر	۵۵	۴۵
درک اشخاص بر اجرای صحیح قوانین	۰/۶۲	۸۷	تایید اثر	۶۰	۴۰
آشنایی اشخاص با ترجیحات...	۰/۶۳	۸۹	تایید اثر	۶۵	۳۵
آشنایی با فرآیند وصول	۰/۶۳	۹۷	تایید اثر	۲۵	۷۵
آشنایی اشخاص با جرائم و...	۰/۶۰	۸۹	تایید اثر	۷۰	۳۰
					میانگین نمره دانش مالیاتی
					۴۵

همانگونه که در جدول شماره (۴) ملاحظه می‌شود میانگین نمره دانش مالیاتی در شهر تهران از ۱۰۰ نمره ۵۵ را کسب نموده است.

جدول شماره ۵:

مسیر	برآورد اثر	آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
اعمال جرائم مالیاتی	۹۵	۲۸	تایید اثر	۲۰	۸۰
جریمه اشخاص متخلف سودجو	۹۷	۲۹	تایید اثر	۱۰	۹۰
جریمه تخلف اقتصادی سازمان یافته	۹۶	۲۹	تایید اثر	۱۰	۹۰
تناسب جرائم و تخلفات مالیاتی	۹۸	۳۱	تایید اثر	۳۰	۷۰
نظارت نهاد مردمی بر مصرف مالیات	۹۷	۳۰	تایید اثر	۵	۹۵
					میانگین نمره ضمانت اجرایی
					۸۵

همانگونه که در جدول شماره (۵) ملاحظه می‌شود میانگین نمره ضمانت اجرایی در شهر تهران از ۱۰۰ نمره ۱۵ را کسب نموده است.

جدول شماره ۶:

مسیر	برآورد اثر	آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
درک صحیح از اهداف نظام مالیاتی	۱	۳۱	تایید اثر	۲۵	۷۵
درک مودیان از اعمال تساوی قانون	۰/۶۳	۳۲	تایید اثر	۵۵	۴۵
درک صحیح از فرآیند وصول مالیات	۰/۶۵	۳۱	تایید اثر	۶۵	۳۵
تکریم مودیان	۰/۶۳	۳۰	تایید اثر	۶۰	۴۰
					میانگین نمره رضایتمندی مودیان
					۴۹

باتوجه به جدول شماره (۶) میانگین نمره رضایتمندی مودیان در شهر تهران از ۱۰۰ نمره ۵۱ را کسب نموده است.

جدول شماره ۷:

مسیر	برآورد اثر آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
احساس نگرش مثبت به شغل	۱۰۰	تایید اثر	۲۵	۷۵
تناسب محیط شغلی با شان و منزلت کارگزاران	۰/۶۵	تایید اثر	۳۰	۷۰
تناسب خدمات رفاهی و درمانی با شان و منزلت کارگزاران	۰/۶۷	تایید اثر	۱۵	۸۵
تکریم کارگزاران	۰/۶۵	تایید اثر	۱۵	۸۵
میانگین نمره رضایتمندی کارگزاران			۲۹	۷۱

باتوجه به جدول شماره (۷) میانگین نمره رضایتمندی کارگزاران در شهر تهران از ۱۰۰ نمره ۲۹ را کسب نموده است.

جدول شماره ۸:

مسیر	برآورد اثر آماره t	نتیجه	وضع موجود	انحراف
تامین مالی از طریق مالیات	۱	تایید اثر	۴۰	۷۵
عزم و اراده دولت مردان بستر سازی مناسب جهت اجرای صحیح قانون	۰/۴۴	تایید اثر	۳۰	۷۰
شفاف سازی قانون و کارآمدی کردن آن	۰/۴۳	تایید اثر	۱۵	۸۵
عزم و اراده دولت مردان میانگین نمره			۲۵	۷۵

همانگونه که در جدول شماره (۸) ملاحظه می شود میانگین نمره عزم و اراده دولت مردان در شهر تهران از ۱۰۰ نمره ۲۹ را کسب نموده است.

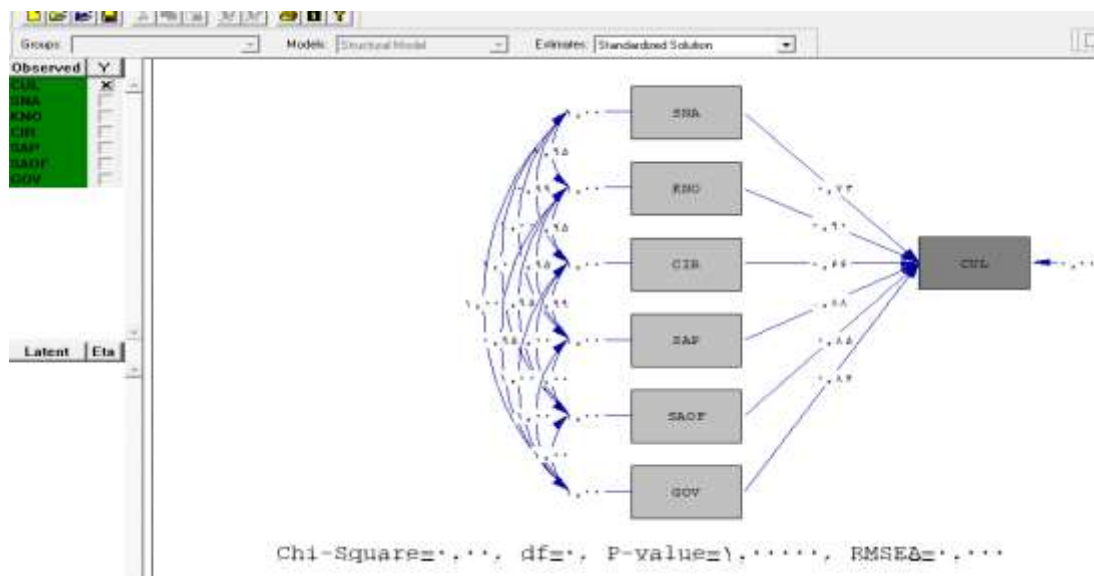
جدول شماره ۹:

متغیر	انحراف استاندارد	میانگین
فرهنگ مالیاتی	۰/۳۵۲	۲/۹۷۱
قانون مداری	۰/۳۰۹	۳/۹۷۱
دانش مالیاتی	۰/۲۸۶	۳/۴۷۲
ضمانت اجرایی	۰/۴۱۸	۲/۰۵۳
آراء و نظر اندیشمندان	۰/۴۹۶	۲/۰۷۴
رضایتمندی مودیان	۰/۵۷۵	۲/۰۷۱
رضایتمندی کارگزاران	۰/۴۱۳	۲/۵۴۱
عزم و اراده دولت مردان	۰/۳۷	۱/۶۱۷

فرضیه تحقیق: عواملی نظیر (دانش مالیاتی، رضایتمندی مودیان، رضایت شغلی ماموران مالیاتی، اراده دولتمردان، ضمانت های اجرایی و قانونمداری بر فرهنگ مالیاتی تاثیر می گذارد

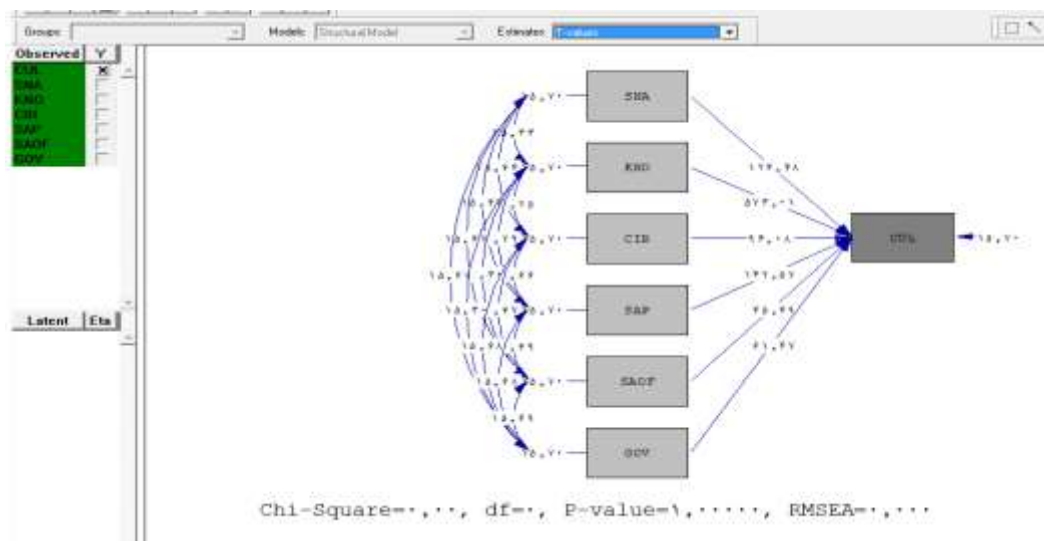
فرض موافق: عواملی نظیر (دانش مالیاتی، رضایتمندی مودیان، رضایت شغلی ماموران مالیاتی، اراده دولتمردان، ضمانت های اجرایی و قانونمداری بر فرهنگ مالیاتی تاثیر می گذارد

الف) ضریب همبستگی بین متغیرهای مکنون

شکل شماره ۲: برآورد اثر (ضریب همبستگی)

ب) مقدار آماره t

شکل شماره ۳: مقدار آماره t

دانش مالیاتی به اندازه یک واحد تغییر داشته باشد متغیر مکنون فرهنگ مالیاتی به میزان ۹۰ درصد تغییر می‌نماید.

شکل شماره ۲ اندازه ضریب همبستگی متغیر مکنون‌ها را نشان می‌دهد شکل شماره ۳ مقدار آماره t محاسبه شده معناداری ضریب همبستگی متغیر مکنون‌ها را تایید می‌نماید. این بدان معناست که اگر

جدول شماره ۱۰:

نتیجه	آماره t	ضریب تاثیر گذاری بر فرهنگ مالیاتی	
تایید اثر	۵۷۳	۰/۹۰	دانش مالیاتی
تایید اثر	۱۴۲	۰/۸۸	رضایتمندی مودیان
تایید اثر	۴۵	۰/۸۵	رضایتمندی شغلی ماموران مالیاتی
تایید اثر	۶۱	۰/۸۶	اراده دولتمردان
تایید اثر	۹۴	۰/۶۶	ضمانت اجرایی
تایید اثر	۱۲۴	۰/۷۳	قانون مداری

پنهان سایرین، پذیرش فاکتور صوری، حساب سازی و پنهان کاری مغایر ارزش های دینی و ملی تشخیص داده نشده است، نتایج مبین این موضوع است که از دیدگاه مخاطبین پرداخت مالیات ضامن رفاه و آسایش عمومی، امنیت و عدالت نمی باشد. با توجه به این وضعیت فرهنگ مالیاتی در جامعه بهنجار نیست و نیازمند اصلاح فرهنگ مالیاتی هستیم.

(۲) در بخش نظری تحقیق به ویژه در دو سطح مودیان و کارگزاران مالیاتی رعایت قانون و قانونمندی فرهنگ مالیاتی را تحت تاثیر قرار می دهد با توجه به مباحث مزبور، یافته های پژوهش حاضر قابل تامل و نتیجه گیری از آن بسیار مهم است یافته های تحقیق نشان می دهد که مودیان رعایت قانون در فعالیت های شغلی خود را بسیار مهم دانسته و آن را همسنگ اخلاق و ارزش دینی و ملی می دانند قانمنداری از ۱۰۰ نمره ۶۱ را به خود اختصاص داده. این موضوع مبین این امر است که هم از دیدگاه مودیان و کارگزاران مالیاتی از قابلیت بهبود برخوردار می باشد.

(۳) یکی از مباحث مهم تاثیر گذار در دست یابی به درآمد مالیاتی سواد و دانش مالیاتی مودیان و کارگزاران مالیاتی است. یافته ها مبین این امر می باشد که آشنایی با قوانین، درک اشخاص بر اجرای صحیح قوانین، آشنایی اشخاص با ترجیحات،

عواملی نظیر (دانش مالیاتی، رضایتمندی مودیان، رضایت شغلی ماموران مالیاتی، اراده دولتمردان، ضمانت های اجرایی و قانونمندی بر فرهنگ مالیاتی تاثیر می گذارد با توجه به ضریب همبستگی متغیر مکنون ها تاثیر متغیرهای مزبور بر فرهنگ مالیاتی قوی می باشد.

تحلیل و تفسیر

باتامل در جداول ۱ الی ۹ و نتایج آماری آزمون پژوهش می توان مدعی شد که تحلیل یافته های پژوهشی و مطالعات مشابه با موضوع حاضر که در مبانی نظری پژوهش به آنها اشاره شد، مشابهت و همسانی های زیادی با همدیگر دارند و تحقیق حاضر در فرآیند تکمیلی پژوهش های مشابه قرار گرفته است. از این رو با تایید پژوهش حاضر، بسیاری از بخش های نظری موضوع پژوهش تایید و تقویت می شود.

برای تایید موارد مزبور و برای نتیجه گیری دقیقتر در ذیل ب برخی از دستاوردهای پژوهش حاضر اشاره می گردد.

(۱) همانگونه که در ادبیات تحقیق اشاره شده است، یکی از موانع تحقق درآمد مالیاتی فرهنگ مالیاتی جامعه می باشد. نتایج تحقیق نشان می دهد که فرهنگ مالیاتی از ۱۰۰ نمره ۲۴ بوده و نشان دهنده انحراف شدید از وضع مطلوب می باشد. همچنین یافته ها نمره مولفه های گزارش فعالیت اقتصادی

بازنگری قانون مالیات ارزش افزوده لازم است دولتمردان و نمایندگان محترم مردم در مجلس به این امر عنایت ویژه داشته باشند.

- کار فرهنگ سازی توان بیش از یک سازمان اجرایی (سازمان امور مالیاتی) را طلب می نماید لذا پیشنهاد می شود اولاً قانون گذار نسبت به اختصاص درصدی از درآمدهای مالیاتی وصول شده به امر فرهنگ سازی مالیاتی در هنگام تدوین لایحه سالانه بودجه اقدام کنند. ثانیاً نسبت به تشویق های مالیاتی برای فعالانی که در جهت توسعه فرهنگ مالیاتی اقدام می کنند، در قانون پیش بینی نمایند.

- درک مودیان از اهداف نظام مالیاتی، اعمال تساوی قانون، فرآیند وصول مالیات بر میزان رضایتمندی آنان تاثیر می گذارد. این امر در سایه تجهیز سازمان به همه ابزارهای ضروری وصول مالیات امکان پذیر است ضعف زیر ساخت های مخابراتی قوانین مالی و مدیریت سیستم های اطلاعاتی کشور به گونه ای است که کارگزاران مالیاتی به همه فعالیت فعالان اقتصادی دسترسی ندارند لذا پیشنهاد می گردد ضمن تقویت زیر ساخت های مخابراتی قوانین مالی و مدیریت سیستم های اطلاعاتی کشور جلوی هر گونه فعالیت اقتصادی زیر زمینی سد گردد.

- از دیدگاه مخاطبین بین فرهنگ مالیاتی و رضایتمندی کارکنان سازمان مالیاتی رابطه مستقیم و قوی وجود دارد و لی مولفه های رضایتمندی کارکنان از حد مطلوب بسیار فاصله دارند. لذا پیشنهاد می شود مسئولین سازمان مربوطه تلاش نمایند تا احساس نگرش مثبت به شغل در کارگزاران مالیاتی، محیط شغلی و خدمات رفاهی و درمانی متناسب با شان و منزلت کارگزاران مالیاتی فراهم نمایند.

فرآیند وصول، بر فرهنگ مالیاتی تاثیر دارد و اندازه دانش مالیاتی در مخاطب کمی بیش از حد متوسط بوده دانش مالیاتی از قابلیت بهبود بالایی برخوردار می باشد.

۴) ضمانت اجرایی و تکریم ارباب رجوع و حفظ و حراست از شان کار گزاران از مباحث مهم تاثیر گذار در شکل گیری فرهنگ مالیاتی است. نتایج نشان می دهد که بین جرائم مالیاتی و تخلفات مالیاتی تناسب وجود ندارد. از دیدگاه مخاطبین خلاء قانونی جرایم تخلف اقتصادی سازمان یافته، و نظارت نهاد مردمی بر مصرف مالیات وجود دارد. از دیدگاه جمعیت نمونه نمره ضمانت اجرا از ۱۰۰ امتیاز، ۱۵ امتیاز بوده و از حد مطلوب فاصله بسیار شدید دارد. همچنین درک مودیان از اهداف نظام مالیاتی، تساوی در برابر قانون، درک فرآیند وصول مالیات بر میزان رضایتمندی مودیان تاثیر می گذارد اما این شاخص از نمره مطلوبی برخوردار نمی باشند و در نهایت با توجه به آزمون فرضیه ها تاثیر آن بر فرهنگ مالیاتی غیر قابل انکار است. و تکریم مودیان نیز بر رضایت آنان تاثیر دارد و این مقوله نیز از قابلیت بهبود برخوردار می باشد.

بر اساس نتایج تحقیق حاضر احساس نگرش مثبت به شغل و تناسب محیط شغلی، و خدمات رفاهی و درمانی مناسب و متناسب با شان و منزلت کارگزاران مالیاتی بر رضایتمندی آنان تاثیر دارد و رضایت آنان نیز فرهنگ مالیاتی متاثر می نماید. و لی مولفه های رضایتمندی کارکنان از حد مطلوب بسیار فاصله دارند.

راهکارها و پیشنهادات

- عزم و اراده ملی و دولتمردان تنهاتراره مقابله با مفسد اقتصادی است. ضمانت اجرایی قانون مالیاتی در مقابل اخلاطگران اقتصادی و سازمان یافته مانند شرکت های کاغذی ضعیف است. لذا در

منابع و ماخذ

- قبه وی، غلامرضا (۱۳۸۶)، فرهنگ مالیاتی و بررسی آن در جامعه پزشکان شمال تهران و ارائه مدل تحلیل رفتاری
- قربانی، صابر (۱۳۸۷)، بررسی راهکارها و ترویج و ارتقاء فرهنگ مالیاتی در شرکت‌های تولیدی شهر استان تبریز،
- کاوسی، اسماعیل، (۱۳۸۵). مدل کمی سرمایه اجتماعی، پایا ن نامه مقطع دکتری مدیریت فرهنگی، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران.
- مصطفی دلشاد تهرانی، (۱۳۷۳). سیره نبوی، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر سوم.
- مهدوی کنی، محمدرضا، (۱۳۸۰). نقطه‌های آغاز در اخلاق عملی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- نوری، محمد موسی (۱۳۹۰)، قانون مداری در سیره نبوی، فصلنامه معرفت، شماره ۸۶.
- نوری، میرزا حسین، (۱۴۰۹) مستدرک الوسائل، بیروت، مؤسسه آل البیت.
- 25-Radaev; Vadim; Informal Institutional Arrangement and Tax Evasion in the Russian Economy. (2001) Economic Sociology State University. Moscow
- Birger, Nerré (2001d): The Role of Tax Culture in Transformation Processes –The Case of Russia. ASPE Working Paper#03/2001 St. Petersburg, Russia. INTERNET: <http://www.aspe.spb.ru/WP103Abstract.htm>.
- Black, Henry Campbell, (1990). Blacks law dictionary, usa: west pub.
- Encyclopedia Americana, , (1972). Ed. Americana corporation, New York:
- Georg w. f. hegel, (1967). ,the phenomenology of maind,new york:harper and row
- Nerré, Birger, "The Emergence of a Tax Culture in Russia", Paper presented at ; "The57th Congress of the International Institute of Public FinanceThe Role of Finance: The Role of Political Economy in the Theory and Practice of Public Finance
- Pausch, Alfons (2001): The Role of Tax Culture in Transformation Processes – Working Paper #03/2001 (September2001)
- بهاری، محمد تقی (۱۳۸۵)، تاثیر وسایل ارتباط جمعی در گرایش مودیان به پرداخت مالیات در استان گیلان،
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، (۱۳۷۸). مبسوط در ترمی نولوژی حقوق، تهران، کتابخانه گنج دانش.
- جمال الدین محمد خوانساری، (۱۳۷۳). شرح غررالحکم و دررالکلم، تهران، دانشگاه تهران.
- دیوپ، س. ک، (۱۳۷۰) مقاله ابعاد فرهنگی توسعه، ترجمه بهروز گرانمایه، ماهنامه فرهنگ.
- ر. ک: ریچارد ام برد و کاسانگراد جانتشر، ملیکا، (۱۳۷۵). بهبود مدیریت مالیاتی در کشورهای در حال توسعه، ترجمه عرب مازار و علی اصغر شایانی، تهران، دانشکده امور اقتصادی.
- رامین مهر، حمید، (۱۳۹۱). روش تحقیق کمی با کاربرد مدل سازی و معادلات ساختاری، انتشارات ترمه
- سادات طاهر، فائزه، (۱۳۸۶). مالیات در اسلام، مجله گلبرگ، شماره ۸۸.
- سازمان امور مالیاتی کشور (۱۳۸۴) فرهنگ سازی و اطلاع رسانی برای معرفی نظام مالیات بر ارزش افزوده، مجموعه گزارشات تحقیقاتی اجرای مالیات بر ارزش افزوده در ایران.
- شیدایی، حکیمه (۱۳۸۶)، بررسی راهکارهای ارتقاء فرهنگ مالیاتی در بخش مشاغل مودیان اداره کل غرب تهران،
- صالحی امیری، سیدرضا، (۱۳۸۶). مفاهیم ونظریه‌های فرهنگی، انتشارات ققنوس.
- طاهری، جعفر، (۱۳۹۲) فرهنگ مالیاتی حلقه مفقوده مالیات در ایران، دانشکده امور اقتصادی.
- عزیزی، غلامرضا، (۱۳۸۵). مالیه عمومی و خط مشی مالی دولت، تهران، انتشارات شهر آشوب.

- Schumpeter, Joseph A. (1950): Capitalism, Socialism and Democracy. New York: Harper Collins.
- Spitaler, Larry Ed (1997): Tax culture could change code. Lubbock Business Monthly, No. 12/199
- Taylor, John B. (1998). Economics Second Edition, Houghton Mifflin Company

یادداشت‌ها

- ¹ Tax culture
- ² Gross domestic product
- ³ Adam Smith
- ⁴ The principle of justice
- ⁵ The principle of ease
- ⁶ The principle of saving
- ⁷ Satisfaction taxpayers
- ⁸ Satisfaction of tax officers
- ⁹ Attitude
- ¹⁰ Birger Nerré
- ¹¹ Government 's determination
- ¹² sanction
- ¹³ Circuit law
- ¹⁴ Latent variable

